

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmivelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre . . . . . 5 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hiduteza 32. sz.

HIRDETÉSI DIJ:

Árszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Intelligenciánk és a vidéki sajtó.

A vidéki sajtó ma már számottevő tényezőként szerepel nemcsak politikai, de főleg társadalmi életünkben, s döntő befolyást érvényesít összes kultur-törekvéseinkre.

A vidéki hírlapirodalom az utolsó két évtized alatt oly óriási lendületet nyert, hogy a hatvanas évek közepén ilyenre még csak távolról sem gondolhattunk, s még a legvérmesebbek sem táplálták magukban azt a reményt, hogy a század utolsó tizedében oly kiterjedt vidéki hírlapirodalom keletkezzék, a minő a mai.

Körülbelül negyedfélszáz vidéki hírlap és folyóirat áll a magyarság s a magyar állameszme szolgálatában, édes anyai nyelvünkön terjesztve a közművelődést még a legelrejtettebb, a legfélreesőbb vidékek zugaiban is.

És ez minden esetre arra mutat, hogy a magyar nyelv és magyar állameszme hódít s tért foglal mindenfelé, minden irányban.

A vidéki magyar hírlapirodalomnak nem csekély része van abban, hogy az imént megejtett népszámlálás eredménye nyolcz millió magyart mutathat fel.

Amerikában tudvalevőleg nemesak minden város, de minden népesebb gyarmat és telep saját közlönyvel bír. De míg ott a vidéki hírlapirodalom jogosultságát tisztán csak közigazgatási eredmények igazolják, addig a mi vidéki hírlapirodalmunk létjogát magasabb indokokból eredeztethetjük, abból tudniillik, hogy nálunk, még a legtöbbszörösebb magyar helyen, a magyarság közepette megjelenő

vidéki lap is első sorban nemzeti missziót teljesít.

S e missziót hévvel lelkesedéssel, valódi hazafias érzülettel teljesíti.

Hogy ezen hivatását a fővárosi sajtó is készséggel ismeri el, annak mindinkább több-több bizonyítékát látjuk; s eredményeiben azt tapasztaljuk, hogy a vidéki hírlapirodalom tekintélyes kiegészítő részét képezi annak a nagyhatalmasságnak, mely epithetonnal minden művelt államban megtisztelik a sajtót. Mert a sajtó valóban a nagy hatalmasságok egyike!

Zsurnalisztikával foglalkozó országos képviselőink előszeretettel keresik fel a vidéki sajtó hasábjait is, tudva azt, hogy eszméik gyakorlati eredményt csak akkor mutathatnak fel, ha azok a szélrózsa minden irányában elvettetnek. Országos érdekű, s a társadalom regenerálását célzó terveik csak úgy válhatnak általánosan ismertekké, ha azokat az ország közlakosságának minden rétegével közlik. S erre legjobb, leghivatottabb és leghálásabb talaj: a vidéki sajtó.

Ez elismert szempontból kiindulva vettük kezünkbe a tollat, hogy intelligenciánk nagyobb mérvű szellemi támogatását hívjuk fel a vidéki sajtó iránt.

Vannak vidékek, hol a helyi sajtót az intelligencia teljes szellemi erejével támogatja, s nem merülhet fel oly köz- vagy társadalmi ügy, melynél ne hallatná nyomatékos szavát; vannak ismét vidékek, hol csak úgy néha-néha veszi fel a tollat az intelligencia egyik-másik tagja, ezt is talán csak oly alkalmakkor, a midőn nagyon közlelő van érdekelve; s vannak végül oly vidékek is, hol az intelligencia

egész közönyös szemlélője azon nemes irányú törekvéseknek, a miket az illető helyi lap programjában kijelölt, s megvalósítani iparkodik.

Általában véve azonban azt tapasztaljuk, hogy az ugynevezett tollforgató intelligencia többnyire nem támogatja lapját abban az arányban, a melyben szellemi tehetségeitől joggal várunk lehetne.

Pedig tehetné! De nemesak tehetné, sőt kötelessége is volna sorompó elé állani mindannyiszor, a mikor egy-egy megoldandó társadalmi kérdés felmerül, vagy valamely, a közre kiható tény megvalósításával foglalkozunk.

Intelligenciánknek mindenha kötelessége támogatni azon lapot, mely érdekeit képviselni hivatva van.

Az intelligenciának szellemi közreműködése azon város és vidék műveltségére, s fejlődött gazdasági és kereskedelmi viszonyaira mintegy reáüti a bélyegget, s következtetést hagy vonnunk egyebekre is. A művelt intelligencia közreműködése első életfeltétele a vidéki lapnak.

Minden vidéknek meg van a maga speciális érdeke, ezen érdekek küzdtere a helyi sajtó, s a küzdter porondján kell hogy méltó harcok jelenjenek meg, mert a csatározás csak úgy lehet érdekes.

S ha a vidéki sajtó, a helyi lap, mindennemű, a közjóra üdvös hatású társulási, vagy egyéb eszmét, mely időnkint felmerül, lelkesedéssel pártol; ha a vidék speciális érdekeinek buzgó harcosaként mutatja magát; ha mindenkor honett iparkodik maradni; ha a személyes érdekek zsoldjában nem áll; s ha az egyszer hangoztatott helyes elvek következetes keresz-

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

A milliósos.

— Kettős. historia. —

(3) Zschokkeltől — fordítja b-y.

A bankár lent, a boltos fent.

Engelbert mosolyogva közeledett felém, megsimogatta homlokomat mint egy olyan gyereknek, ki korai érett bölcseséggel beszél, aztán a puncsos poharat véve koczinta s szóla:

„Röderi barátom! te okos ficzko vagy; te az arany középszerűségben fogsz tovább uszni a nagy tömeggel; te örvendhetsz a tisztára mosott pelenkán, és sirhatsz egy borzalmasan szétpattant szappanbuborékon. Neked jól áll az is, ez is.”

E társalgást csak azért mondom el, mert következőleg nevezetes szerepet játszik. Engelbert előre megmondotta s csaknem pontosan megjósolt mindent nekünk, mint ihletett látoka a jövőnek.

Kázmér sok részvénytulajdonosot kapott atyja kibujdosása óta. Károlina is felkereste, vigasztalására sietett; s most már így gondolkozott: legjobb lenne, ha hallgatagon bele egyeznék s alá vetné magát Romanus házszabályainak, lenne boltos s maradna, míg az öreg él. Aztán mind a ketten azt tehetnék, a mit akarnának.

Hazatért az ősi kastélyba. A Morn-féle palota s minden, mit az apja birt, el volt adva. Szembetűnő volt neki a veszendő pusztulás. Az egész város a

könnyelmű bankárról beszélt s sajnálta a reményteljes fiát.

Kázmért első lépte természetesen Romanus boltoshoz vitte, hogy az öreg akarátának alávesse magát, hogy a sötét búzós boltban csavarja a stanizliket. A fekete fűrtű Károlina, ha nem volna is milliónak örököse, megérdemelné ez önfeláldozást. Kázmér dolgozott volna érte élethossziglan a bányamunkáknál, vagy a dunai hajóknál.

De más idők! más erkölcsök! Romanus aljas módon adá ki az utat alázatos kérőjének. R. elvesztett nyolcz ezer tallért Morn bankárnál, s e szerencsétlenségében még mindig megnyugodott ama reményben, hogy Kázmér ezt neki talán még megtérítheti. Mikor ez neki őszintén bevallotta, hogy — a mint tudjuk — anyai örökségének nagy részét elvesztette, mosolyog vala az öreg boltos, parókáját igazgatja s így szól: „Hm! hm! az ön atyja csaló fikus; rászédné a legokosabb finansminisztert. Mit ér a fogadás, ha jókor szárazra tette mentő portékáját (s ez alatt számlálgatta üres jobb kezével üres balkezebe, mintha aranyokat számlálna). Smeddig tart ez. . . Ön ujra fel fog lépni, mint kincses bánya tulajdonos.”

Kázmér megrángatá vállát, s erősíti vala, hogy apja egyáltalán nem volt csaló, és megígérte, hogy apja egyáltalán nem volt csaló, és megígérte, hogy Romanus urat kielégíti: 10 ezer forintot, anyai örökségének megmaradt részét, neki hagyja, ha végül fogadja s fel veszi a boltba segédnek. Romanus látja, hogy Kázmér bizony nincs olyan állapotban, hogy tallérait neki megtérítse; csak a 10 ezer

forintot kérte; de záradékol a házasságról semmit sem szólt. Nehéz lélekzettel hallgathatta ezt Kázmér.

„Hát aztán miből élek én meg?” kérdé.

„Oh édes istenem! kiált fel Romanus. Hiszen ön tanult ember. Kaphat egy irnoki állást. De én! én szerencsétlen, tönkre ment ember! én mit fogok tenni, ha elvesztem a pénzemet? Egészen oda leszek. Szegény gyermekemmel el kell hagynom e házat, ez udvart; idegenek ajtóinál kell majd koczogatnom, s kérni kenyeret és könyörületeséget.”

„Csakugyan?” Szóla Morn: oh, önnek nem kell koldulni. Tegye ön üzletébe a tőlem adandó 10 ezer frtot, s adja nekem a Károlina kezét. Át fogunk mi valahogy vergődni az életben. Szorgalom és takarékossgal megszerezük az elvesztettet. A legboldogabb családot fogjuk megalapítani.” — Kázmér oly élénk és erőteljes megalapítással beszélt, hogy a boltos néma lett, mintha megkövült volna.

„Micsoda?” kiált fel végre: „Ugy látom, ön még felette vig ahhoz, hogy engem a kiállhatatlan apja a legaljasabb módon mindenemből kiforgatott. — Ez aztán ördögi. S jutalmul én még adjam önnek a lányomat, és ön eltartja. Alázatos szolgálja! Ha az ön atyja engem koldussá tett, én nem segitek elő egy koldus házasságot. Tetszik érteni. S ha szabad kérnem, ez életben többet küszöbömre ne tegye a lábát. Ezután távol állunk egymástól. Nem egy proletár számára neveltem fel én gyermekemet.”

Ez volt a vége a mulatságnak.

tülvitelének feladatát tűzte ki: akkor ez a vidéki sajtó, ez a helyi lap, teljes önérettel szólíthatja fel szellemi közreműködésre az intelligenciát, mely bizonytalannal nem is fog késni a megjelenésben.

Sokat, nagyon sokat lehetne még az intelligenciának a vidéki sajtóra való jótekonny hatásáról szólnunk, de ezt hagyjuk; egyszerűen csak arra hivatkozunk még, hogy az olvasó közönség az intelligencia és a vidéki sajtó frigyét a legszébb, a legdrágább kapocsnak tartja, mert hozzá is közelebb hozza; s büszke öntudattal tekint intelligenciájára, mert megnyugvást szerez arra nézve, hogy a társadalom, melynek körében mozog, életképes, hasznos tagokkal dicsekedhetik.

Medor.

MEGYEI DOLGOK.

Gróf Bethlen Miklós.

Született 1642. szeptember 1-én Kis-Bun községében. Atyja volt Bethlen János Erdélyország főkancellárja, anyja Várady Borbára, Kolozsvári Várady Miklós leánya.

Gróf Bethlen Miklós nem élt állandólag vármegyénkben; de mint tordai birtokos, ki a tordai határ 1679-iki felosztásakor legelső birtokosa volt Tordának s mint emlékirataiban fennhagyta, ha nem is lakott állandóan megyénkben, de családjával gyakran tartózkodott itt, befolyással volt megyénk akkori közéletére, és az 1702-beli nemesek összeírása alkalmával, mint a birtokos nemesek legelőkelőbbje a tordai nemesek közt van felvéve.

Anyai nagyanyja Turi Borbára volt azon Turi János leánya, ki Báthori Zsigmond fejedelem idejében az erdélyi sóaknák és aranybányák Tordán székelő főinspektora volt s róla szállott anyja családjára a tordai főtérre levő kigyós Bethlen czimmerrel ékesített ma is fennálló udvarház és a hozátartozó külső birtok, melyet a Sejtér, Kolozsi ut mellett, Kölyköd, Szindivölgy, Apocskavölgy, Szekerczés, Hörösökös oldal, Kerekút, Dörgőaknán túl, Péterlaka, Feljáró, Vaskapui völgy és az Egerbegyi ut mellett levő határrészekben birt és birtak utódai a jelen század elejéig.

Ha egyebet nem tett volna városunk érdekében mint azt, hogy 1704-ben megoltalmazta Rabutin martalóczi égetésétől városunkat, ez az egy ténye is megérdemli, hogy emlékét a halás utókor szívében hordja

Remény és vigasz.

Szegény Kázmér, valahová ment, mindenütt atyja átkával találkozott. Kik ezelőtt legjobban híztek volt neki, most azok a legelkeseredettebb ellenségei. Ugy hogy minden fájdalom mellett még vigasztalására vált a szegény fiúnak, mikor négy hónap múlva szerencsétlen apja halálának a híre megérkezett. Tüdőgyulladásban halt meg, — betegséget (talán bánat és életunttság volt) elhanyagolta s elmérgesítette. A bukottnak halála óta legalább nevének átkozódása megszűnt, sőt az ifju Morn itt-ott még részvétre talált.

Kázmér maradt elszánt lelke bátorságával; első rohamát kitombolta; majd folyamodott családjának egykori barátjaihoz, a miniszterekhez, tanácsosokhoz, egyik sem utasította el. Már ígérték is neki egy előadói állást. Megnyerte s elfoglalta azt. „Viselje magát derekasan — mondá a miniszter — tanulmányozza törvényeinket, kölcsönös jog és pénzügyi viszonyainkat s aztán lesz gondom önre. Természetesen, mint legfiatalabb kamarai referensnek szakadatlanul kell dolgoznia. De egy év alatt — azt hiszem vagy kettő alatt — kieszközlünk valamit. Ön még egészen fiatal. Mit gondol az Istenért! huszonnégy éves!

A miniszternek e beszéde atyai hangon volt tartva atyja barátjától.

Kázmér berendezte kis háztartását. Fogadott szálláson volt egy tisztességes polgár háznál, mely távolabban volt kissé, szemben a Morn palotával.

(Folyt. köv.)

Tanulását 7 éves korában atyja házában kezdte, egész 10 éves koráig, mikor Gyula-Fehérvárra vitték iskolába, hol legkedvesebb tanítója Kereszturi Pál volt, a kinek ritka jó eredményű tanítási rendszere volt, melyet bőven le is ír emlékiratában. Itt Bethlen Miklós kikélt az akkori tanítási rendszer ellen, kivált a nemes emberek gyermekeit illetőleg, a kik írás, olvasás és latin nyelv tanulásban eltöltötték tiz, tizenkét esztendő, még sem volt egész Erdélyországban latinul csak közepesen jól tudó nemes ember. „Ez csinálta Erdélyben a sok nyomorgató istentelen uras főembert és ezekből a sok istentelen hamis bírót, igazgatót, a sok bolond egymással ellenkező, egymás házait elrontó, magoknak és maradékoknak is eszeket vesztő, újabb és újabb artikulusokat. Ez adta az alacsony és sokszor paraszt ember gyermekéből álló prokátor, doktor, secretarius és ítélő mestereket, mert a főember gyermeke nem volt arra való. aztán morgott, hogy nem becsülik a hazafiakat, hanem csak a sehonnaikat“ ... „Beadták a szegény fiut a scholába, 12 esztendő múlva kijött egy minden felé ordító, visító, nyerítő nagy vadszamar, sem az Istene, sem hazája törvényét, sem a történeteket, még csak a maga ősei viselt dolgait sem tudta, mégis országot, ecclesiát, politikát, törvényt és országos hadakat, követséges traktátokat igazgasson; igenis, kőműves csakány, kő és mész nélkül várat építsen.“ Sötét színekkel, de híven rajzolta korát, a mely állapot fájdalom, azután is sok ideig nem változott meg ...

Bethlen Miklós gróf élettörténete oly szoros össze van forrva Erdélynek egy félszázadig menő történetével, hogy egyiket a másik nélkül előadni hiányos volna. Azért ha bővebben jelezzük azon kornak e minden tekintetben nemes ember életével összeforrt eseményeit, teszszük azért, mert egyiket a másiktól elválasztani nem lehet.

Abban az időben Erdélyben úgy hitték, hogy ha nem német és plundrában nem jár, nem lehet tudós ember. Professori, doctori nevet felvenni szentségtörés volt mindaddig, míg Apáczai János hazá került a külföldi akadémiákról. Előbb Bazirius egy angol tudós tanította, de bekövetkezett 1657-ben a II. Rákóczi György szerencsétlen lengyel hadjárata, mely megszakasztotta tanulását és csak 1658-ban került az Apáczai János keze alá. Ez az Apáczai János, ki barczasági Apácán élt szegénysorsu szülőktől származott, mutatta meg, hogy a magyar is megérdemli a doctor és professori nevet. Hogy miképp fizették az idegen tudósokat mondja Bethlen Miklós: „a Baziriusnak rendelt ezer tallérből és az akkori fehérvári collegiumra menő költségből nyolcz professor, akadémia és az osztályok tanítására való gymnasium ki telt volna“ ...

A Barcsai Ákos fejedelmet behozó tatárság ismét szétbontotta egy félévre a Kolozsvárt tanuló ifjuságot. A következő év elején vissza ment ugyan könyveihez, de alig néhány hétre berontott II. Rákóczi György Erdélybe, újra lángba, vérbe borult Erdély, s a bekövetkezett viharos időkben két évig szünetelt a Bethlen Miklós tanulása.

(Folytatása köv.)

A kávé.

Igazi magyar lakoma után rendes ital. Mikor az „imádott heverés“ erőt vesz rajtunk, egy csésze kávé, jó szivar mellett szívesen elpolitizálunk. Az uzsonnák, reggeliknek is ma napság uralkodó itala. Egy csészével, hozzá még szaporítva, a néniknek nyelvét megoldja. S mikor ősi szokás szerint jó borainkból jócskán bekóstoltunk, van e jobb józanitóból ital megint csak a kávénál?

S e világ ital eredetét mily egyszerű köpenyegbe burkolja a monda! Egy arabs kecskéi ettek a kávé bogycsóból, egész éjjel kecskebukáztak. Ez vezette volna rá a kávéital feltalálására az embereket. Már a IX. században Ázsiában ismert ital volt. Melkában ugyan 154-ben azon jóslással kitiltották, hogy „minden kávéivó arczulata egykor az itélet napján még feketébb lesz a kávéibriknél, a melyből

a kávé itták.“ Hasztalan volt a londoni nők felbebezése is. A ma még történetnek is szokatlan interpellatio se tudta a terjedést meggátolni. A XVII. században Európában is elterjedt, pedig kezdetben 1/2 kl. 70 frtnál is többbe került.

Most már úgy vagyunk a kávéval is, hogy használjuk általánosan alig sejtve, gondolva eredetével. Elég ha a sokfajta közt eligazodunk. Legelső a mokka apró halványárga faj. Utána a keletindiai jáva ceyloni gyöngykávé. A nagy amerikai fajták csak 14 évi állás után közelítik meg ezeket.

Igen jól tudja minden gazdasszony, hogy a kávé meg kell pörkölnünk. De erre is csak az izlés s nem a később kiderített ok vezette rá a konyhvilágot. A kávé izgatóság hat. S mint kutyákon tett kísérletek igazolják, gyorsítja a husfélék emésztését. Szívünk is gyorsabban ver, innen az élénkség, a jó hangulat.

A tulzás azonban ellenkezőleg hat, vértódlást, reszketést sőt halált is okozhat.

De mindezt szülőanyagok (kaffein 0.17 — 0.87%, illó olajok, cersav s bár más csoportba való a cukor) csak a pörkölés folytán szabadulnak föl. Ennél is azonban csak úgy van köszönet, ha nem tulságoskodunk. Vöröses vagy gesztenye barnaig zárt pörkölésben kell végezni. Fekete barnára pörköelve a kávé 1/4 része az anyagoknak tönkre megy.

Nem kevésbé fontos a további eljárás. Legjobb a régi szerkezetű kávé masinák. Egy kis rostélyra hintik a megdarált kávé s rá forró vizet.

A nagy használat magával hozta a sokféle hamisítást. Ezek legnagyobb fokban a szint, izt adó pót, franc, cikoria egészségi kávék. Mind oly haszontalan szerek, melyek nagyon is rá szorulnak a közönség hiszékenységére. Állanak pedig ezek répagyökerekből, árpa rozs, borsó sás, nőszirom pörkölt s megdarált, a kávé alkatrészeit meg se közelítő anyagokból. A cikoria pedig a mezei katáng (Cichorium intybus) gyökere hasonlóképp kezelve s szalonnával keverve. A kereskedésekben öröve kapható kávé nagyrészt ez, s jó adag kávé alj. Sőt némely lelketlen gyárosok még szintadó agyagot is kevernek pancsolásukhoz.

A régi görögök s rómaiak illatos meleg fűszert áruzó helyiségeik a mai kávéházak szerepét töltötték be kissé ugyan szebb alakban. Ez volt a társalogni akarók gyűlhelye. Ma a hány ország, annyiféle kávéház van. Olaszországban olvasó s beszélgető hely. A francziák itt írják cikkeiket, leveleiket. Spanyolországban csak az olvas ki vesz magának ujságot a benézés előtt. Pinczért tapssal hívják, kaszirnőre ránézni se szabad. Nálunk minden járja. Sokaknak valóságos otthonuk. Pedig legtöbbször hiába keressük azon ős puritán czélt, melyért a leghiresebb emberek találkozó helye, világnézeteket változtató eszmék szülő anyja volt.

J. gazdasszonyka.

Kolozsvári posta.*)

(4) Kolozsvár, ápril 10.

Nagy búbanatba voltam elmerülve egész télen a miatt, hogy a „kolozsvári posta“ térszűke miatt befagyott.

Szerencsére már fakadnak a rügyek, lágyan sutog a zeír, zöldül a pázsit, bomlik a fűzfa, pengenek a lantok, madár csicsereg az ágon, szunyogok kergetőznek a napsugárban, ifju és vén szüzek aranyosítják hó keblük plasztikus idomain az ibolya csokrot és csókra huzott ajkukkal várják a zöld farsang legeslegkedvesebb vendége: a boldog vőlegény megerkezését.

Megjegyzem, hogy a mi szép szó van a fentebbiekben, azt mint profitiroztam a tavaszi versekből, a melyek mégis csak kikökkentettek komor egyhangúságból s szinte reá vittek: hogy egy tolam hegyén levő rendkívül érdekes és pikáns, „Csiri-Csári“-t adjak a „kolozsvári postá“-ra.

A helyzet szignaturája azonban megváltozott annyira, hogy a közönség ép oly szívesen hallja a csörgő sipka alól, vagy a vidámságot termő ajakról a politikai vonatkozású dolgokat, akár csak az ötvenes vagy a hatvanas években.

A kolozsvári színpadon a napokban Pusztai, mint „Uf Király“ ugyancsak járt-kelt, hogy találjon egy embert, a kit felakasztathasson közeledő nász-

*) A mult számból elkésve érkezett.

ünnepélyének öröme. Udvara és népe rendkívül vágyott látni egy akasztást, a mi nagyon élvezetes látványt szokott nekik nyújtani. Mint lelkiismeretes királyhoz illik, áruhában bodorgott Uff Ő Felsége deliquentet fogni.

Be akart menni a „Tufer“-ba, a hol vidéki urak is végezni szokták a kolozsvári murikat, de ott már bontottak s csak kőműveseket talált. Keresztül ment a németek pallóján a sáncz alá, ott sem talált alkalmas firmát. Kikutyagolt Szamosfalvára, ott azonban csak a „Fütyöst“ találta egy zugban s az uton néhány bódorgó bicyclistát, a kik a Nagy Ferdinánd sörházát keresték hiába, mert az áldott regale elseperte régi helyéről s a Kolozsvár határán levő „Arany biká“-ba telepítette bele.

Már épen Tordának vette a direkciót, a midőn megjelen előtte udvari népe. Hamarosan kikerdezi őket a rendezendő menyegzői murira nézve zene kíséret mellett:

— Mit szóltok a kolozsvári káposztához?

— Oohh aazz jooó!

— Hát a közigazgatás államosításához?

— Oohh aazz jooó!

— Hát egy akasztáshoz?

— Oohh aazz jooó!

A végén toporzékolt a jó Uff, különösnek tetszett előtte, hogy hí népe ellenvélemény nélkül mindenre korusban rá mondja, hogy „óh az jó!“

A közönségnek szintén tetszett és szünni nem akaró tapsban adott ennek kifejezést.

Egy mellettem ülő bus hazafi azonban nem vett részt ebben a jó kedvben.

Jónak láttam őt ezért meginterjuvolni a felvonás után.

— Ön édes uram nem tapsol?

— Nem uram, én búsulok.

— A manóba; hisz látja, hogy nem akasztják fel a bájos Lazulit.

— Ejh! Nem az az én bajom!

— ?

— Én a csillagvizsgálóban Bécsét látom; Uff királyban a kormányt, a karszemélyzetben a nemzetet.

— Nos? ..

— Nos hát nem méltóztatik érteni? Az én Uff királyom azt kérde: „mit szóltok a zónához? Oh az jó! — Hát a regale kárpótlási összegekhez? Oh az jó! — Hát a megyék autonomiájának felkasztásához? Oh az jó!“ Uram itt minden jó most, mert a közönség mulat, nem nézi a multat s keveset törődik a jövővel. Pedig ha emlékszik ön a történelemből a török világra, ugy tudnia kell, hogy a magyartól nem félt a török a mikor busult, mikor szidta a helyzetet. Hanem mikor a bánatot borba fojtotta, a mikor jó kedve volt, akkor tudta a nagyvezér, hogy közel a vihar s a leszámolásnak következik a napja. De nem szólok többet erről. Olvassa ön a „Figarót?“

— A magyar figarót tetszik érteni?

— Ejh! a francia Figarót. Szokása annak, hogy minden közönséges kérdésben megszavaztatja a népet. Lapokat küld nekik, melyeket a válaszsza postá utján vissza küldenek. Hiszi-e uram, ha így szavaztatnák meg a magyarokat a fontosabb állami kérdésekben, hogy holmi huszonöt §-ok és államosítások keresztül mennének? .. Épen felelni készültem, midőn felgördült a függöny s az én buskomor szomszédom egy megvető pillantással végig mérve a szinpadot, nem szólva és nem köszönve eltávozott.

Haladunk a korral különben. Sztrájk van városunkban. Komoly, napok óta tartó sztrájk. A szabó legények mondták fel a munkát. Már néhány nap óta nem dolgoznak. Magasabb munkabért követelnek. Az ügyet most a hatóság tisztázza s töri a fejét egy olyan salamoní itéleten, a melynek erejénél fogva jól laknának a kecskék is, megmaradna a káposzta is.

Sz—ő.

HIREK.

— Esküvő f. hó 12-én tartotta esküvőjét Maros-Vásárhelyt Dr. Felméri Lajos a kolozsvári tud. egyetem hírneves tanára Sándor Emilia kisaszonynyal, Sándor Kálmán kir. törvényszéki bírónk és Sándor János alispánunk testvérével. Az esküvő szűkebb családi körben folyt le. Ott voltak Sándor János, Sándor Kálmán, Szentkereszt Zsig-

mond báró nejével, Sándor Ágnes és Berta, Dinár Gyula. — Az új pár ez alkalommal a fővárosból, Kolozsvárról s a vidékről egész halom üdvözlő sürgönyt kapott.

— **Tüzeset.** Bisztra községben Lövi Dávidnak 27 öl fenyőfája égett el. A kár 145 frtra megy. A tűz gondatlanságból eredt. A fa nem volt biztosítva.

— **A honvédhuszár ezredek** részére eszközöndő lóbevásárlás városunkban Május hó 7-én fog végbe menni a főtéren a Korona vendéglő előtt. Pótlovaknak 5 évet betöltött és 8 évet meg nem haladott 155 centimetertől 166 cm. magasságu jól táplált, erős testalkatu lovak avattatnak fel. Kivételesen a jól fejlődött és erős alkotásu 4 1/2 éves lovak is elfogadtatnak. Bevásárlási átlagos ár alku szerint 300 forintig terjedhet. Felhívjuk a gazdaközönség figyelmét már csak azért is, hogy az alkuszok díját ezen az uton meglehet takarítani.

— **Az o-tordai kisededővő intézet** megnyitott, s 85 leendő honpolgár és honpolgárnő tanul ott játszva Rákosi Gizella jeles ovónő szakértő és tapintatos felügyelete alatt.

— **A megyeház előtti tér** parkirozása kezdetét vette. Egy rég érzett óhajtnak lesz elég tere ez által. A megye 147 forint 15 krajczárral járul a költségek fedezéséhez.

— **Időjárásunk**, mely e hó elsejével hóval köszöntött bé, s azután is több ízben havazott, valahára jobbra fordult. Gazdáink kettőzött erélylyel fogtak az elmulasztott mezei munka utánpótlásához.

— **Elfogott csirke.** Voltaképpen Kis Károly névre hallgat s csak csufondáros neve „csirke“ annak a kakasdombi embernek, a kire rábizonyította erélyes rendőrségünk, hogy ő tolvajkodta el a Fekete Sámuel megyei kiadó ur 20 kupa zsirját. Még február 22-én elvitte ő kegyelme a zsirt, de hát örök igaz mondás marad, hogy a titkot a tyuk is kikaparja, s a vége is az, hogy a csirke ketreczbe került.

— **A torda-aranyosmegyei tanító testület** segélyző egyesületének elnöke, Varga Dénes ig. tanár a héten tiszteltett egy küldöttség élén Simó Béla kir. tanfelügyelőnél, megköszönve a segélyző egyesület érdekében tett emberbaráti szolgálatait. Együttal két oklevelet nyújtott át a küldöttség: egyik a tiszteletbeli tagságról szól, másik az alapító tagságról, hogy a kis humanus egyesületnek 10 frtos alap. tags. díját 50 frttal váltotta meg a jó példával előljáró tanfelügyelő.

— **A megyei tanítók segélyző egyesületének** javára a központi kör f. hó 19-én vasárnap d. u. a tavalyihoz hasonló szavaló és felolvasó ünnepélyt rendez a városi nagyteremben (volt Casino) 20 és gyerekeknek 10 kros díj mellett. Műsor a következő: 1. Karének Heltman Lajos vezetése mellett előadja a fiúiskola énekkara; 2. Felolvasást tart Váradi Lujza k. a. „nevelési kérdések“ czimen; 3. Szavaló Kodra Gyula ur; 4. Felolvas Valenszky Gyula ur a rovarokról. Kezdeté d. u. 4 órakor. — E jótékonyági mozgalomra felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Bramma-féle tyukokat** honosított meg házánál Bölöni István tordai ev. ref. tanító. A sajtóság tyukok előnyös gazdaságot ígérnek, miről egy néptanító lap bővebben irt volt már ajánlólag; megnőnek pulyka nagyságra s párját 12 frton árulják Gernyeszegen, a fő telepen. Nálunk Bölöni urnál jutányosabban hozzá juthatni, főleg ha tojáson kezd az ember. Bővebb tájékozást a tulajdonosnál nyerhetni.

— **A regalé megváltás.** Az eddigi egyezkedések alapján értesíthetjük olvasóinkat, hogy városunkban a kir. kincstár joga 83.611 frt 60 kr; a városé 146.929 frt 45 kr; a kebeles polgárok pálinka árulási joga 165.427 frt 20 krral áll megváltás alatt. A kebelesített polgárok borárulási joga most van eldöntés alatt, elnökük Rédigér Béla ezen ügyben most utazott fel Budapestre. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a királyi pénzügyminiszter a regalé megváltási igények felett kevés kivétellel véglegesen határozott. Csak még 22 községnél, hol azonban vitás kérdés, hogy vajjon a községet vagy magánosokat illeti-e a kártalanítás, van függőben a megváltási összeg megállapítása. Összesen 228 1/2 millió forint állapított meg Magyarországon a regalé megváltása fejében. Horvátország részére 16 1/2 millió forint van fenntartva. A pénzügyminiszter úr — mint a Magyar Föld írja, — most még azon kormárosok igényét is át akarja vizsgálni, kik annak idején csak harmadosztályu kereseti

adót fizettek és egyelőre feltétlenül elutasítottak, hogy esetleg azoknak, kiknek igénye jogosnak látszik, szintén kárpótlást adjon. Hasonlóképp még egyszer meg fognak vizsgáltatni ama földbirtokosok igényei is, kik birtokukat a regalé megváltása mellett adták haszonbérbe, a nélkül, hogy regaléjövdelem czimén külön jövdelemi adót fizettek volna, — hogy ama földbirtokosok részére, a kik tényleg regaléjoggal is bírtak és az ennek következtében kapott magasabb bérleti összegért részben mégis csak fizettek valami adót, esetleg szintén állapíttassák meg kártalanítás. A regalé megváltás egész összege akkor sem fog felülhaladni 246 millió forintot

— **A böleső titkai** czimmal éppen most jelent meg a Képes Családi Lapok kiadásában veterán regényíróknak Lauka Gusztávnak egy igen érdekes regénye. A díszes borítékkal ellátott s csinosan kiállított kötet ára 1 frt. Megrendelhető a Képes Családi Lapok kiadóhivatalában (Budapest, Nagykorona-utca 20 sz.) és kapható minden könyvkereskedésben. A Képes Családi Lapok előfizetői 4 ilyen regényt kapnak évenként ingyen és így a magas irodalmi színvonalon álló s előkelő munkatársakkal bíró lap, 6 forint lévén előfizetési ára, oly csekély összegbe kerül, hogy mindenki megrendelheti, miért is ajánljuk t. olvasóink pártfogásába.

Légen szárított természetes istállótrágya című hirdetésünkre különösen felhívjuk t. olvasóink becses figyelmét. Ajáljuk ezen legbiztosabb, legjobb és egyszersmind legrégebb trágyát. Kalászos, gumós, valamint minden egyéb növénynél, de különösen a kereskedelmiéknél, mint repce, komló stb. felette hatásosnak bizonyult. A szőlőtermelésnél rendkívüli sikerrel alkalmazható. Tartalmaz a vevőnek számszerűleg biztosított légenyen, vilsavon (phosphorsav) és kálin kívül 50% foknál több szerves anyagot, könnyen oldható alakban. A szerves anyagok bomlása által légközeg (ammoniak) képződén, oly légenyirtalmu tápanyaggal gazdagítja a talajt, mely minden miyelés alatt álló vetemény fejlődését hatásosan előmozdítja. Ezen trágya, mely ezek szerint az ugynevezett „concentrált (porított) marhatrágyát“ minőség tekintetében jóval túlhaladja, még azon nem csekély fontosságú tulajdonsággal is bír, hogy a talajt kellően lazítja és melegíti, egyesíti tehát a költséges műtrágya és az istállótrágya jó tulajdonságait a nélkül, hogy beszerzési ára aránylag oly magas volna, mint a műtrágyáé. Neumann testvérek a trágya kizárólagos eladásával Magyar-, Horvátország és Szlavonia részére Szávost Alphon's jöbirnevű, budapesti kereskedőt bízta meg, kihez egész bizalommal fordulhatnak gazdáink.

CSARNOK.

Apró történetek.

3. A Petőfi verse.

Erdely egyik kis városában élt a hetvenes évek elején egy jó ismerősöm, ki nagyra volt az ő régiség és ritkaság gyűjtési szerencséjével.

Egy alkalommal megtalál az utcán s nagy képpel elővesz egy megsárgult, megviselt iratot, melyen nem volt kevesebb, mint Petőfi „Vajda-Hunyadon“ című verse, megtartva még abból az időből, mikor az atyáskodó Bach huszár urak ha ilyesmit találtak a magyar embernél könnyen bezárták érte.

A 70-es évek elején még nem forogtak közkezen a mostani gyönyörű kiállítású kiadások, melyek Petőfi összes műveit felölelik, s én ki falusi ember létemre csak is a régibb kiadásokat ismerem, olvasva a ragyogó eszme menetet, inkább sejtetelemből azt állítottam: ezt Petőfi Sándor írta.

Úgy van! s hamisat kacsintva zsebre dugta. Megvallom bűnömöt, nem kevésbé bántott az irigység, midőn elbeszélte, hogy ezt tegnap fedezte fel, nincs sehol kinyomatva, s csak is nála feltalálható széles Magyarországon.

És jó képet kelle vágnom hozzá, midőn eldicselkedte, mint küldi fel Budapestre, mint fogják közzé-tenni, mint kapkodják el egymástól a lapok, megemlítve, hogy övé az eredeti kézirat, ő a felfedező stb.

Nem állottam ki tovább, ott hagytam, s nagyon mérges voltam magamra, miért nem fedeztem én fel.

Az én emberem aztán elfogott minden irni-olvasni tudót, napokig sem tett egyebet, mint mutogatta „leleményét“ s le tisztáztatta a kir. járásbírósi díjokkal, ki legszebb betűket tudott rajzolni a városban.

Egy más alkalommal hárman voltunk a kaszinóban az én szerencsés felfedező ismerősöm, Makfalvi bátyám és én.

Ez a Makfalvi bátyám arról volt nevezetes, hogy a mikor a kaszinói olvasó asztalhoz ült, maga elé tett egymásra két ujságot, másik hatot megnyomtatott a könyökével, aztán nem szóllott senkihez, míg azokat eleitől végig, az utolsó hirdetésig el nem olvasta. Ha szóllottunk hozzá veszekedett, s ha valaki kérte valamelyik még át nem olvasott lapot, azzal még jobban veszekedett.

Éppen az utolsó lapot végezte, midőn mi ketten az állandó témáról, a beállandó nagy dicsőség felől beszélgettünk, — az az hogy ő beszélt, én csak hallgattam, midőn Makfalvi bácsi közbe szól: mi, mi, miaz?, miről beszélnek? (Kissé nagyot hallott.)

Csak még neki nem mutatta meg az egész városban, de hát nem is igen akarta, s csak odavetőleg mondta, hogy Petőfinek milyen érdekes költeményét fedezte fel, s látva az érdeklődést elkezdette nagy élvezettel felolvasni.

De alig olvasott két sort, közbe szól az öreg ur: ez nálam meg van a kasztonen egy 1849-ki Ellenőrben kinyomtatva, s midőn látta, hogy nem hisszük el neki, fogta a kucsuját, s csakhamar előnkbe állította az időtől megsárgult, sokat rejtegetett rebellis újságot, melynek homlokán szóról szóra ott pompázott a felfedezett vers.

En hozsazon ismertem ezt a ritkaságyújtó urat, de hogy olyan leforrázott pófát vágott volna mint ez alkalommal, se az előtt, se azután soha se láttam. *Zenfalvi Sándor.*

Sz. 3569—1891.

Hirdetmény.

Torda-Aranyos vármegye közigazgatási bizottsága az 1891 évi április hó 8-án kelt 128. számú határozatával a torda-topánfalvi törvényhatósági közút 24 - 25 km. szakaszán levő kis oklasi híd helyreállítását 1106 frt 13 kr. összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkát fogantatásának biztosítása czéljából az 1891. évi május hó 4-ik napjának d. e. 10 órájára a hivatalos helyiségben tartandó zárt ajánlati tárgyalást hirdetek.

A versenyezni óhajtok felhívatom, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatokat a kitűzött nap d. e. 10 óráig hozzám annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel későbbben érkezettek figyelembe nem tognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művellet és részletes feltételek a torda-aranyos vármegyei m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Tordán, 1891. április 15-én.

Torda-Aranyos-vármegye alispánja
SÁNDOR JÁNOS.

Sz. 8237—1891.

tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tordai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Mattes András végrehajtónak Farmasi Imre és neje Palkó Borbára végrehajtást szenvedők elleni 210 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (a tordai kir. járásbíró) területén lévő Torda városában fekvő a tordai 2432 sz. területen a 751/1 751/2 hrsz. alatt foglalt és Farmasi Imre s neje Palkó Borbára tulajdonát képező belső házas telekre az árverést 614 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlant az 1891. évi május hó 14-ik napján délelőtt 9 órakor ezen kir. tszék telekkönyvi irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 61 frt 40 krt o. é. készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3335 sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tordán, 1890. évi decz. hó 30-ikán.

A tordai kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól.

SOLYMOSSI MIKLÓS,
kir. tvszéki bíró.

Sz. 126—1891.

bírói végrehajtó

Árverési hirdetmény.

A kir. járásbírósnak 1181—1891. számú kiküldése alapján közhírré tétetik, hogy tordai kisegítő pénztárnak Kaján József és társai alperes elleni 200 frt tőke s járulékaik iránt kielégítési végrehajtása tárgyában alperes az 1889. évi Március 9-ig bíróság lefoglalt és 420 frtba becsült 6 bival tehén és 3 bivalbonyuból álló ingóságaira az árverés 1891. május 2-án délelőtti 9 órára Tordán a városháza elibe kitűzetett, miről felek lehető tulajdoni vagy elsőbbségi igénylők valamint a királyi pénzügyigazgatóság és venni szándékozók ezennel a törvényszerű intézkedés megtehető s tudomás vétel végett értesítetnek.

A kir. járásbírósig r. végrehajtójától.

Tordán 1891. Április 15-ik napján.

LUKÁCS SÁNDOR

bírói végrehajtó.

BOTÁR IMRE

fényképész Tordán

(FÖTÉR.)

Ajánlja fényképészeti műtermét a n. é. közönségnek a kor kívánatának megfelelő fényképek készítésére nézve,

MINDENFÉLE ALAK ÉS NAGYSÁGBAN.

Készít állandó Chromó fényképeket; életnagyságu kréta rajzokat kis fényképek után; elhaltak képeit bármily nagyságban megújítja.

Kívánatra helyben és vidéken hálott levéttel is elvállal.

S daczára a bármely nagyvárosi műterem készítményeivel versenyző műveinek, képeit — a tömegesb pártfogás reményében — csaknem félannyiba számítja, mint más fényképészek.

(1—*)

A LEGOLCSÓBB MAGYAR NAPI LAP

„MAGYAR FÖLD“

KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI NAPI LAP

TELJESEN FÜGGETLEN PROGRAMMAL

SZERKESZTIK

LÖCHERER ANDOR és KORMOS ALFRÉD.

A Magyar Föld bel- és külmunkatársai közt a politikai és közgazdasági téren szereplő férfiak egész sorát találjuk.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

negyedévre 3 forint, egy hóra 1 forint.

A „Magyar Föld“ előfizetői a lap ingyenhirdetési rovatát nagy sikerrel használják.

KÜLÖNBÖZŐ MELLÉKLETEK.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld:

a „MAGYAR FÖLD“ kiadóhivatala
2-3 Budapest, Erzsébet-körút 21. sz.

TORDA ŐS CSALÁDAIRÓL

KÖVENDI

WERESS SÁNDOR

által összeállított mű II-ik kiadása megjelent, kapható szerzőnél,

Kolozsvárt pedig

MÁRTON KÁLMÁN

könyvkereskedésében.

SCHUSTER GYÖRGY

TORDA, Fötér.

Ajánlja a nagyérdemű közönség becses figyelmébe dús raktárát legmegbízhatóbb helyről beszerzett

MAGYAR és FRANCZIA

LUCZERNA,

EREDETI

oberndorfi pépa, bükköny- és löhere

magvakban,

valamint friss hozatalu valódi

„ERFURTI“

kerti vetemény és virágmagvait

a legutányosabb árak biztosítása mellett.

Kiváló tisztelettel

(4—*)

Schuster György.

HARMATH JÓZSEF

könyv- és papirkereskedő
TORDÁN.

Ajánlja dúsán berendezett könyv- és papirkereskedését, alkalmi ajándék és dísz tárgyak nagy választékát, japáni és chinai különlegességek egyedüli raktárát.

Első minőségű

vetemény és virágmagvait

és mindenkifelett újonnan berendezett és a kor igényeinek megfelelően felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

a hol mindenféle nyomtatványok legrovidebb idő alatti elkészítését elvállalja.

Vidéki megrendelések a legpontosabban azonnal elintéztetnek és csomagolási díj nem számítatik.

Légen szárított természetes istálló-trágya

darabokban vagy zuzott állapotban

NEUMAN TESTVÉREK aradi üzegtől

50%-nál több szerves anyaggal.

Vegy elemzés:	Víz	8	%	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	3.16	%
	Szerves alkatrészek	35	"	Szerves légeny (Organ. Stickstoff)	2.90	"
	Hamu	57	"	Káli	1.45	"
	Vizben oldható vilsav	1.28	"	Vilsavas (phosphorsavas) káli	2.46	"

Ára: 100 métermázsánként 160 forint az aradi vasuti-állomásra szállítva, zuzott állapotban 200 forint.

Kizárólagos képviselő Magyarországon, Horvátországon és Slavonia részére

Szávost Alphonstól

V. ARANY JÁNOS-UTCZA II,
(1—3)BUDAPESTEN
hol minden felvilágosítás készséggel megadatik.

V. ARANY-JÁNOS-UTCZA II,